

Vývoj amerického nacionalismu

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obory: 6107R023 – Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
7507R036 – Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání

Autor práce: **Lucie Holden**
Vedoucí práce: Mgr. Michal Trčka

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Pešková**
Osobní číslo: **P15000394**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání**
Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: **Vývoj amerického nacionalismu**
Zadávající katedra: **Katedra filosofie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka bude sledovat vývoj a změny charakteristik nacionalismu od 20. století po současnost na příkladu nacionalismu v USA. Dále se zaměří na specifika amerického nacionalismu a popíše faktory, které měly na vývoj nacionalismu v USA a jeho proměny vliv. Cílem práce bude porovnat nacionalismus ve Spojených státech Amerických od devatenáctého po dvacáté první století a popsat jeho současnou podobu. Studentka se bude během příprav a vypracování řídit metodickými a organizačními pokyny vedoucího bakalářské práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- ERIKSEN, Thomas Hylland. 2012. Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)., 352 s. Studijní texty.
- GELLNER, ArnoštE.. 1993. Národy a nacionalismus. 2. vyd. Přeložil Jiří MARKUS. Praha: Josef Hříbal, 158 s. Poznání.
- GELLNER, Ernest André. 2003. Nacionalismus. Brno: CDK, 133 s.
- HOBBSAWM, E. J. 2000. Národy a nacionalismus od roku 1780: program, mýtus, realita. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 207 s. Politologická řada.
- HROCH, Miroslav. 2009. Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Kramer, Lloyd S. 2011. Nationalism in Europe and America: Politics, Cultures, and Identities since1775. UNC Press Books, 2011.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Michal Trčka**
Katedra filosofie

Datum zadání bakalářské práce: **22. listopadu 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2018**

prof. RNDr. Jan Píček, CSc.
děkan

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 3. května 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 24.6.2018

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Michalu Trčkovi za cenné rady, věcné připomínky, trpělivost a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Anotace

Práce sleduje vývoj a změny charakteristik amerického nacionalismu v jeho vzniku a dalším vývoji. Ukazuje specifika amerického nacionalismu vyplývající z jeho sociokulturních kontextů, které ho odlišují od evropských nacionalismů. V práci je také sledován historický vývoj amerického nacionalismu a faktory jej ovlivňující. Poslední kapitola se zabývá současnou podobou amerického nacionalismu, dalším možným vývojem a faktory, které ho v druhé polovině dvacátého století a dále ovlivňovaly.

Klíčová slova

Nacionalismus, americký, vývoj, angloprotestantský, alternativní pravice

Annotation

This thesis studies the development and characteristic changes of American nationalism in its origins and its further development. It shows specifics of American nationalism arising from its sociocultural contexts that differentiate it from European types of nationalism. The historical development of American nationalism and the factors that influenced it are also studied in this thesis. The last chapter deals with the current shape of American nationalism, possible further development, and factors that influenced it from the second half of the twentieth century onwards.

Keywords

Nationalism, American, development, Anglo-protestant, Alt-Right

Obsah

1	ÚVOD	8
2	VYMEZENÍ POJMŮ	9
2.1	NACIONALISMUS	9
2.2	DALŠÍ POJMY	13
3	SOCIOKULTURNÍ A HISTORICKÉ VLIVY NA VZNIK NACIONALISMU	16
3.1	SOCIOKULTURNÍ ASPEKTY AMERICKÉHO NACIONALISMU	17
3.2	HISTORICKÝ VÝVOJ AMERICKÉHO NACIONALISMU	22
4	PROJEVY NACIONALISMU V USA V SOUČASNOSTI	39
5	ZÁVĚR	45
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47

1 Úvod

Ve své práci se zaměřím na vývoj a změny charakteristik amerického nacionalismu, který je specifický díky sociokulturním a historickým kontextům, ve kterých se vyvíjel. Tyto kontexty a z nich vyplývající faktory pro vznik nacionalismu popíši a ukáži, jakým způsobem se pod jejich vlivem nacionalismus vyvíjel. Americký nacionalismus budu zkoumat od jeho počátků v osmnáctém století, po současnost. Cílem práce bude vymezit specifika amerického nacionalismu, a způsoby, jakými se odlišuje od jiných nacionalismů. Dalším cílem mé práce bude nastínit jeho vývoj od vzniku po současnost, především jeho základní formy. Nakonec se zaměřím na současnost, pokusím se nastínit předpoklady možného vývoje a hnutí Alt-Right a jeho vliv na americkou politiku.

Rozsah práce a její zaměření neumožňuje detailní rozbor této problematiky, což ani není cílem práce. Spíš se pokusím o přehledovou analýzu vývoje amerického nacionalismu, jeho hlavní rysy a nástiny jeho budoucího vývoje. Primárními autory, o které se moje práce opírá jsou Samuel P. Huntington, Lloyd S. Kramer, Pavel Barša a Ondřej Císař. Práce bude členěna do tří hlavních částí. V té první se pokusím nastínit výklad teorie nacionalismu shrnutím myšlenek některých významných autorů, kteří se tímto fenoménem zabývají. Ve druhé kapitole se pokusím shrnout základní sociokulturní prvky amerického nacionalismu a jeho historický vývoj. V té poslední se pokusím shrnout nejvýraznější události, které měly vliv na americký nacionalismus v současnosti. V práci budu využívat pozorování, komparaci, analýzu a syntézu.

2 Vymezení pojmů

Společenskovědní obory nemají, z důvodu většího množství přístupů, v některých odvětvích, zcela ustálený pojmový aparát. Vzhledem k tomu, že do společenskovědních témat vždy zasahuje velké množství nejen sociokulturních faktorů, není někdy jednoznačné vymezení pojmu možné vůbec. Toto tvrzení bezpochyby platí o „nacionalismu“, který je navíc těžko definovatelný díky odlišným kontextům, kde se reálně vyskytuje. Abych mohla správně popsat nacionalismus ve Spojených státech amerických (dále jen USA), musím nejprve vymežit nejen nacionalismus, ale také pojmy, jenž s mým ústředním tématem úzce souvisí, nebo s ním jsou zaměňovány. Cílem této kapitoly nebude najít neadekvátnější terminologický přístup, ale spíše vymežit pojem nacionalismu tak, jak je možné ho aplikovat v kontextu USA.

2.1 Nacionalismus

Slovo nacionalismus pochází z latinského **natio** (národ), nicméně v různých politických a sociálních kontextech získal odlišné významy¹. Jeho překlady se mohou významově lišit a zcela jasný konsenzus neexistuje ani mezi badateli, kteří se pojmem zabývají. Jedna z hlavních otázek je, zda je nacionalismus primordiální, tedy zda má odvěký původ, nebo vznikl až v moderní společnosti. Neshody panují také v tom, co hrálo v jeho vzniku a vývoji nejdůležitější roli, a jaké jsou možné jeho kategorizace. Zaměřit se totiž můžeme na jazyk, ekonomické podmínky, etnicitu, tvorbu příběhů, vztah ke kultuře atd. Psychologové jako Alfred Adler zdůrazňují pocit sounáležitosti, který nacionalismus nabízí,² sociologové zase jeho funkce pro strukturu společnosti. V různých sociokulturních a historických kontextech se navíc setkáváme s odlišnými podobami nacionalismu. Některé z autorů, kteří se pokusili nacionalismus popsat a klasifikovat, zde uvedu.

---

¹ HROCH, Miroslav. 2009. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). S. 16.

² ADLER, Alfred. *Psychologie dětí: Děti s výchovnými problémy*. Praha: Práh, 1994. Individuální psychologie. ISBN 80-85809-22-2. S. 10.

Podle **Arnošta Gellnera** je nacionalismus „původně politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka musí být shodné“³ a „teorie politického oprávnění, která požaduje, aby etnické hranice nebyly přetáty politickými hranicemi“.⁴ Jeho hlavním tvrzením je, že nacionalismus může vzniknout jen tam, kde je stát. Popírá tedy primordialistické pojetí tohoto fenoménu a jeho vznik spojuje s přechodem k moderní společnosti, vyšší mírou entropie a rozvojem industrialismu.⁵ Národ a národnost podle něj mohou být vysvětleny pouze v kontextu nacionalismu, díky kterému vznikly.⁶ V typologii nacionalismu se zaměřuje na moc a přístup k modernímu vzdělání pro kultury, které se v daném státě objevují.⁷ Rozděluje vývoj nacionalismu na pět fází: Vídeňské uspořádání, věk iredentismu, doba Versaillská a Wilsonovská, etnické čistky a oslabení národního cítění, kde Vídeňské uspořádání odpovídá oficiálnímu nacionalismu Andersona⁸ a podle Gellnera není tento systém ještě skutečně nacionalistický.⁹

Jeden z historicky nejkompexnějších pohledů na vývoj nacionalismu nabízí **Benedict R. Anderson**. Podle něj je obtížnost definování národa způsobena třemi základními problémy. Především je tu rozpor mezi „objektivní novostí“ a „subjektivní starobylostí“, dále je zavádějící formální univerzalita národa jako sociokulturního pojmu a v neposlední řadě vidíme rozpor v nesoudržnosti koncepcí proti tomu, jakou má nacionalismus faktickou politickou moc.¹⁰ Anderson nabízí velmi obecnou a podle něj univerzálně platnou definici nacionalismu: „politické společenství vytvořené v představách – jako společenství ze své podstaty ohraničené a zároveň suverénní.“¹¹ Možnost vzniku národa vidí v rozpadu starobylých koncepcí („náboženské společenství“, „dynastická říše“ a „způsob chápání času“) a vzniku nových technologií a vynálezů,

---

³ GELLNER, Arnošt. 1993. *Národy a nacionalismus*. 2. vyd. Přeložil Jiří MARKUS. Praha: Josef Hříbal, 158 s. Poznání. S. 12.

⁴ GELLNER, Arnošt, pozn. 3, s. 12.

⁵ Tamtéž, s. 12-83.

⁶ Tamtéž, s. 66-67.

⁷ Tamtéž, s. 99-120.

⁸ ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 978-80-246-1490-8. S.

⁹ GELLNER, Ernest André. *Nacionalismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-023-3. S. 52-66.

¹⁰ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 18-26.

¹¹ Tamtéž, s. 21.

mezi nimiž je zásadní knižtisk.¹² Rozlišuje také různé fáze nacionalismu od kreolů na americkém kontinentu, přes oficiální po postkoloniální a popisuje rozdíly mezi nimi.¹³

Dalším autorem, který nacionalismus zpracoval je **Eric J. Hobsbawm**. Také v jeho pojetí je nacionalismus moderním problémem.¹⁴ Národní otázka je ovlivněna politikou, sociální proměnou společnosti a technickými vynálezy.¹⁵ V prvních fázích nacionalismu, revolučním období ovlivněném liberalismem, musel být národ dostatečně veliký, aby mohl aspirovat na nárok být národním státem a budování států bylo chápáno jako „expanzivní proces.“¹⁶ Tři kritéria byla reálně určující pro vznik nového národního státu a to historická kontinuita, kultura, národní jazyk, a v neposlední řadě také schopnost dobývat.¹⁷ Poukazuje také na národní protonacionalismus, který je podle něj důležitý, ale k samotnému vytvoření státu nestačí.¹⁸ Pro to, aby mohl národ vytvořit vlastní stát, je třeba podpory politické a vzdělané vrstvy.¹⁹ V letech 1870-1914 pak podle Hobsbawma nacionalismus čerpal svou sílu v propojení se sociálními stranami a ústředním tématem se stal jazyk a třída.²⁰ Od začátku první světové války do roku 1950 datuje autor vrchol nacionalismu spojený s etnickými čistkami a násilným přesunem národních skupin.²¹

Miroslav Hroch svou definici nacionalismu začíná jeho genealogií. Pojem je podle něj novotvarem, který vznikl v politickém diskurzu a je lingvisticky propojen s „národem“. Jeho interpretace tedy závisí na vztahu k národu jako takovému.²² Velkým milníkem pro vývoj nacionalismu je podle něj druhá světová válka, po jejímž konci došlo ke změně vnímání tohoto pojmu. Především bylo upuštěno od primordialistického pojetí, národ již také nebyl definován pouze etnickými rysy a začal být kladen větší důraz na sebeuvědomění členů národa při uznání národa jako politické i sociální pospolitosti.

---

¹² Tamtéž, s. 27-51.

¹³ Tamtéž, s. 27-153.

¹⁴ HOBBSAWM, E. J. 2000. Národy a nacionalismus od roku 1780: program, mýtus, realita. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 207 s. Politologická řada. S. 7-17.

¹⁵ HOBBSAWM, E. J. pozn. 14, s. 15.

¹⁶ Tamtéž s. 34-35.

¹⁷ Tamtéž, s. 40.

¹⁸ Tamtéž, s. 47-77.

¹⁹ Tamtéž, s. 79-97.

²⁰ Tamtéž, s. 99-126.

²¹ Tamtéž, s. 127-157.

²² HROCH, Miroslav, pozn. 1, s. 16-20.

Nacionalismus je dodnes chápán jako subjektivní podmínka a předpoklad pro existenci národa.²³ Autor vyjadřuje kritiku nad používáním pojmu, jenž podle něj vedlo ke stále zvyšujícímu zmatení ve významu, a nakonec rezignaci na přesnou definici vůbec.²⁴ Při studiu toho pojmu je třeba nezaměňovat slovo „nacionalismus“ s jinými. Existují četná pojmenování a klasifikace nacionalismu, které mají za úkol pomoci nám tento fenomén pochopit. Vždy ale musíme uvažovat konkrétní případ nacionalismu a zohledňovat jeho vývoj v čase.²⁵ Vývoj nacionalismu rozdělil do tří fází (A, B, C), na což později navázali další autoři.²⁶

Nacionalismu se věnuje také **Thomas H. Eriksen**. Jeho pojetí je velmi specifické, protože se na nacionalismus dívá především z pohledu etnicity a ve spojení s ní. Oba fenomény vnímá jako neohraničené a komplexní systémy. Podle jeho slov: „antropologická perspektiva je pro plné porozumění nacionalismu zásadní.“²⁷ Poukazuje na fakt, že mnozí autoři nerozpoznali shodné rysy nacionalistické a etnické teorie, a přitom většina nacionalismů požaduje, aby politická organizace měla etnický charakter.²⁸ Nacionalismus je tedy podle něj jakousi variantou etnicity, nicméně existují i nacionalismy neetnické.²⁹ Erikson také zdůrazňuje rozpor, jaký panuje mezi národní ideologií a národní praxí, a to v případě nacionalistické rétoriky.³⁰ Zároveň ale vyjadřuje přesvědčení, že úspěch nacionalismu je vázán na politickou efektivitu a jedině pak může plnit svou roli metaforického příbuzenství.³¹ Přestože etnicitu považuje za zásadní, je přesvědčen, že „sdílená etnická identita pro vybudování státnosti nestačí.“³²

Posledním autorem v mém přehledu je **Lloyd S. Kramer**, jehož kniha, *Nacionalismus v Evropě a Americe*, byla vydána v roce 2011 a reflektuje tedy i události konce dvacátého a začátku dvacátého prvního století. Navrhuje velmi obecnou definici:

---

²³ Tamtéž, s. 20-25.

²⁴ Tamtéž, s. 23-30.

²⁵ Tamtéž, s. 31-35.

²⁶ Tamtéž, s. 49-55.

²⁷ ERIKSEN, Thomas Hylland. 2012. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)., 352 s. Studijní texty. S. 163-164

²⁸ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 167.

²⁹ Tamtéž, s. 167-168.

³⁰ Tamtéž, s. 171.

³¹ Tamtéž, s. 171-180.

³² Tamtéž. 23, s. 191.

„nacionalismus může být definován jako široce uznávaný názor, že lidé žijící na konkrétním geografickém prostoru, kteří sdílejí charakteristické kulturní a historické tradice, mají právo žít v nezávislém politickém státě.“³³ Zároveň ale upozorňuje na to, že tento fenomén má několik vrstev a jednou z jeho důležitých funkcí je pocit bezpečné sounáležitosti s daným sociálním společenstvím.³⁴ Studium nacionalismu je pro něj zároveň „studium kulturních procesů, které lidi učí, jak jsou propojeni se svým národem.“³⁵ Ve své knize se zaměřuje především na vývoj z jeho pohledu dvou modelových nacionalismů, které byly vzorem pro ty další, a to sice americký a francouzský. K jeho myšlenkám se tedy ještě budu v průběhu práce často vracet.

2.2 Další pojmy

Pro účely mé práce musím uvažovat také o dalších pojmech. Jedním z nich je **patriotismus**, který je v kontextu americké kultury ve skutečnosti laickým označením pro nacionalismus. To může částečně vycházet z vědeckého pojetí nacionalismu v USA. Především po druhé světové válce totiž dle S. P. Huntingtona došlo k „falešné dichotomizaci“ nacionalismu na západní a východní, občanský a etnický, liberální a integrální aj., „nebo jednoduše patriotismus a nacionalismus.“³⁶ Hroch se s Huntingtonem shoduje v tom, že nacionalismus je často chápán negativně a patriotismus neutrálně a jako příklad uvádí právě americkou společnost.³⁷ Také podle Gellnera je „nacionalismus druh patriotismu.“³⁸ Kramer by na druhou stranu tyto pojmy nezaměňoval, protože patriotismus jako pojem nepředstavuje ucelený systém, ale spíše vyjadřuje „emocionální identifikaci s konkrétními místy, komunitami, nebo vládami, ale postrádá sebe-uvědomělé kulturní motivy nacionalistických hnutí a institucí.“³⁹ Heywood uvádí, že se jedná o citové pouto v rámci národa.⁴⁰

---

³³ KRAMER, Lloyd S. 2011. *Nationalism in Europe and America: Politics, Cultures, and Identities since 1775*. UNC Press Books, 2011. S. 1.

³⁴ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 1-2.

³⁵ Tamtéž, s. 2.

³⁶ HUNTINGTON, Samuel P. *Kam kráčíš, Ameriko?: krize americké identity*. V Praze: Rybka, 2005. ISBN 80-86182-87-8. S. 40.

³⁷ HROCH, Miroslav, pozn. 1, s. 28-30.

³⁸ GELLNER, Arnošt, pozn. 3, s. 149.

³⁹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 11.

⁴⁰ HEYWOOD, Andrew. 2004. *Politologie*. Přeložil Zdeněk MASOUST. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86432-95-5. S. 127.

Klíčovým pojmem je také **národ**, který má navíc s mým ústředním pojmem společné lingvistické kořeny. Nejen podle Gellnera je těžké tento pojem definovat. Sám navrhuje dvě možná vymezení: kulturní a voluntaristické.⁴¹ Hobsbawm je ohledně definice velmi skeptický: „nelze nalézt žádné uspokojivé kritérium, jež nám umožní rozhodnout, který z mnoha lidmi formovaných kolektivů je možné takto onálepkovat.“⁴² Poněkud užitečnější vysvětlení nabízí Hroch, který upozorňuje na to, že slovo „národ,“ na rozdíl od nacionalismu, vzniklo již ve středověku, ale používá se v kontextu moderní společnosti. Z toho plyne, že na sebe toto slovo v průběhu času navázalo různé významy. Hroch jej nicméně vymezuje jako entitu, která musí fungovat subjektivně s objektivně změřitelnými elementy.⁴³ Eriksen, podobně jako později Kramer, dává důraz na existenci těch odlišných, kteří pocit sounáležitosti s vlastní skupinou posilují. „Národ se rodí z boje proti svým protivníkům – těm druhým.“⁴⁴

Jako všechny nacionalismy i ten americký je specifický. Přestože sloužil v mnoha ohledech jako model pro své následovníky, nikde nebyl zcela přesně replikován a je ojedinělý. David Hollinger dokonce kritizuje mnohé myslitele pro jejich opomíjení amerického nacionalismu, a jeho prvenství mezi nimi, a evropocentrismus při zkoumání tohoto fenoménu.⁴⁵ Vzhledem k odlišnosti od evropských nacionalismů nemohu tedy využít všechny myšlenky a teoretické přístupy výše zmíněných autorů. V mém pojetí nebudu například příliš uvažovat společný jazyk jako klíčovou složku nacionalismu, protože na území Nového světa bylo o jazyku rozhodnuto už od začátku početní převahou britských osadníků. Přestože se postupem času a zvětšováním území jazyk na různých místech mírně modifikoval, byl veskrze standardizován. Anderson dokonce vyjadřuje názor, že stejný jazyk s metropolí urychlil vznik nacionalismu.⁴⁶ Hollinger je přesvědčen, že v porovnání s dalšími nacionalismy je ten americký mnohem méně zaměřený na jazyk a dobývání půdy.⁴⁷ Mnohem důležitější pro nás bude otázka náboženství, kultury, etnicity a rasy. Kramer považuje za nejdůležitější oficiální kritéria

---

⁴¹ GELLNER, Arnošt, pozn. 3, s. 18.

⁴² HOBBSAWM, E. J. pozn. 14, s. 10.

⁴³ HROCH, Miroslav, pozn. 1, s. 16-20.

⁴⁴ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 184.

⁴⁵ HOLLINGER, David A. Authority, Solidarity, and the Political Economy of Identity: The Case of The United States. *Diacritics* [online]. 1999, vol. 29, no. 4, s. 116-1. ISSN 03007162. S. 116-117.

⁴⁶ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 213-216.

⁴⁷ HOLLINGER, D. A. pozn. 45, s. 125.

vzniku amerického nacionalismu náboženství, politickou ideologii, zeměpisnou polohu, ekonomickou prosperitu a domácí mravnost.⁴⁸ Huntington zase píše že hodnoty prvních osadníků „definovali Ameriku rasově, etnicky, kulturně a především nábožensky.“⁴⁹ V následujících kapitolách se budu zabývat vývojem Amerického nacionalismu od jeho počátků do současnosti a klíčovými elementy, které ho formovaly.

---

⁴⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 126.

⁴⁹ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 47.

3 Sociokulturní a historické vlivy na vznik nacionalismu

Pro každého Američana je jeho americká identita zcela nedílnou součástí jeho identity osobní. Přestože někteří autoři vidí americký nacionalismus na ústupu, má bezpochyby stále silný a pozorovatelný dopad. Hollinger má nicméně za to, že se americká identita proměnila z osobní integrity, do kritéria skupinové náležitosti.⁵⁰ Jak už jsme uvedli, americký nacionalismus se silně liší od evropských nacionalismů a zároveň je s nimi ve velmi komplexním vztahu. Oproti evropskému nacionalismu lze pozorovat odlišné a velmi specifické charakteristiky. To je dáno geografickou polohou, silným důrazem na náboženství, krátkou dobou existence USA, velkou mobilitou obyvatelstva, ustáleným jazykem a operování s koncepty jako je rasa nebo etnicita. Anderson si všímá, že americký nacionalismus se nelišil jazykem od imperiální metropole a neměl snahu uvést nižší třídy, tedy především otroky a indiány, do společenského života. Jeho vznik tedy nelze vysvětlovat stejně jako v Evropě.⁵¹ Můžeme bezpochyby vidět propojení a vzájemné ovlivňování americké a francouzské revoluce, americký nacionalismus čerpal ideologickou sílu z myšlenek evropských osvícenců, protestantismu a svou roli sehrály také ekonomická provázání s evropskými mocnostmi. Svou povahou však zůstává velmi specifický, a i proto nám může říct mnohé o emocionálním náboji nacionalismu a jeho politické síle.⁵²

Andrew Heywood odlišnost amerického kontextu popisuje z pohledu politologie: USA považuje za „zemi přistěhovalců“, která je výrazně multietnická a multikulturní, a proto zde nelze hovořit o společných kulturních a dějinných vazbách. Podle něj bylo vědomí přináležitosti plánováno a systematicky vytvářeno standardizovaným vzdělávacím systémem a budováním úcty k americkým hodnotám zaneseným také do oficiálních dokumentů.⁵³ S tím by ale někteří autoři nesouhlasili, protože bylo nezbytné vytvořit mýty společné minulosti a kolektivních vítězství, přestože objektivní základ takových mýtů byl velmi vratký. Již v počátcích osidlování lze nalézt představu amerického excepcionalismu, univerzální mise, kterou musí USA splnit pro celé lidstvo⁵⁴,

---

⁵⁰ HOLLINGER, D. A. pozn. 45, s. 125.

⁵¹ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 63.

⁵² KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 4.

⁵³ HEYWOOD, A. pozn. 40, s. 132.

⁵⁴ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 123.

což je zcela zásadní specifikum, které hrálo klíčovou roli nejen při vzniku, ale ve vývoji a reprodukci amerického nacionalismu a ospravedlnění národní i zahraniční politiky do budoucna. Přestože byly USA osidlovány z několika kontinentů, podařilo se vytvořit „zastřešující americkou identitu“, která byla postupně brána jako samozřejmost, které nestály v cestě další druhotné identity.⁵⁵ V jeho vývoji můžeme vidět také silnou potřebu nepřítele, proti kterému by se Američané mohli vymezit, ať už se jednalo o Británii, Německo, Japonsko, nebo Sovětský svaz, a že v případě nepřítomnosti nepřítele byl americký nacionalismus většinou v útlumu.⁵⁶ Tradici a kulturu je nicméně nutné vnímat jako proces, který sám sebe neustále přetváří, nikoliv jako uzavřenou entitu.⁵⁷ V následující kapitole se nicméně pokusím shrnout základní sociokulturní charakteristiky amerického nacionalismu a jeho nejdůležitější momenty.

3.1 Sociokulturní aspekty amerického nacionalismu

Jedním ze zásadních předpokladů pro vznik USA byl **kapitalistický způsob výroby a myšlenka politické nezávislosti**. Byrokratický aparát metropole měl zajistit správné ekonomické fungování kolonie, nicméně Anderson ukazuje, že britští úředníci vlastně vzniku představy nezávislosti na Británii pomohli. „Kreolští úředniční poutníci“, jak je nazývá, nemohli být povýšeni mimo provincie, ale pouze v rámci ní. Kreolský úředník měl nižší postavení než ten z metropole, což jen posílilo vznik jiné identity než té britské.⁵⁸ Jak uvádí Eriksen, "politická efektivita je jedním z úspěchů nacionalistické ideologie"⁵⁹ a v případě amerického nacionalismu to platí dvojnásob. Jakákoliv ideologie je funkčním nástrojem politické elity, neboť zjednodušuje realitu a jako mapa ji pomáhá lépe pochopit a orientovat se v ní.⁶⁰ Pro toto zjednodušení je nutná selekce a interpretace těch prvků, které se hodí k legitimizaci stávajícího mocenského systému.⁶¹ Politické elity jsou nicméně omezeny jistým historickým a kulturním dědictvím, které limituje jejich rétoriku i ospravedlnění jejich politického

---

⁵⁵ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 226.

⁵⁶ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 35-37.

⁵⁷ BARŠA, P., CÍSAŘ, O. *Anarchie a řád ve světové politice*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-094-8. s.404.

⁵⁸ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 59-79.

⁵⁹ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 173.

⁶⁰ Tamtéž, s. 188.

⁶¹ Tamtéž, s. 192-193.

jednání.⁶² Jak uvádí Kramer, nacionalismus se pohybuje napříč politickým spektrem⁶³ a tak je možné v americké politické historii vidět různé politické strany a strategie prosazující nacionalistické myšlenky, někdy dokonce protichůdné nebo se navzájem doplňující. V kontextu americké společnosti se v politických debatách objevují proti sobě rovnost a odlišnost, pojetí svobody, otázka volného trhu i definování pravomocí jednotlivých orgánů státní správy. Velmi brzy se také ukázal myšlenkový rozpor mezi morálitou a mocí,⁶⁴ která provází americkou zahraniční i domácí politiku dodnes.

Oproti evropským nacionalismům hraje v tom americkém klíčovou úlohu koncept etnicity a „**rasy**“. Termín „**rasa**“ uvádím v uvozovkách, protože její biologická podmíněnost a relevantnost již byla vědecky vyvrácena, nicméně jí musím uvést, protože vliv „**rasy**“ jako kulturního konceptu zasahuje silně do dění v USA dodnes. Tak jako v Evropě se tento koncept dostal ke slovu především počátkem devatenáctého století, kdy byl vnímán jako vědecky doložený.⁶⁵ Dnes se genetika označení „**rasa**“ vyhýbá hned z několika důvodů. Například proto, že variabilita uvnitř skupiny může být větší než variabilita mezi skupinami, nebo že dědičné charakteristiky nevysvětlují kulturní rozdíly. Koncept je nicméně třeba brát v potaz, protože existuje v úrovni myšlení lidí, které je používáno především ke kategorizaci osob. Produkt rasového přemýšlení, rasismus, pak dává „**rase**“ sociologický význam při rozdělování společnosti. Mezi etnicitou a „**rasou**“ nejsou jasné hranice, jejich vztah je ale komplexní, obě mají společný mýtus o původu a pro obě je důležitá dichotomizace a komplementarizace, tedy kontrastování a vzájemné uznání rozdílů.⁶⁶ V USA byli například černoši jako rasa etnizováni na Afro-Američany.⁶⁷

Etnicita může "existovat i bez doprovodných představ o rase" jako například u Němců, Irů, nebo Italů žijících v USA.⁶⁸ Pojem etnicita je odvozen z ethos (řec. ethnikos), což znamená barbar nebo pohan.⁶⁹ Podle Eriksena je to "aspekt

---

⁶² KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 11.

⁶³ Tamtéž, s. 25.

⁶⁴ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 404.

⁶⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 63.

⁶⁶ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 55-58.

⁶⁷ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 22-28.

⁶⁸ Tamtéž, s. 26.

⁶⁹ Tamtéž, s. 21.

sociálního vztahu mezi osobami, které se pokládají za zásadně odlišné od členů ostatních skupin, jejichž existenci si uvědomují a s nimiž vstupují do kontaktu.“⁷⁰ Nicméně jak se ukazuje na příkladu Hispánců a Afro-Američanů, je tu jasná kolerace mezi etnicitou a třídní příslušností. V případě těchto skupin je kategorizování založeno na vzhledu a dobrovolná změna etnické skupiny není možná.⁷¹ Otázka etnicity a rasy hrála velkou roli ve vztahu k Afro-Američanům, původním obyvatelům a velkému počtu přistěhovalců. Přílišná diverzita hrozila ohrožením udržení vlastní kulturní soudržnosti a místní politické nadvlády.⁷² Mnoho Američanů se tak hlásilo k anglosaské „rase“ a vůči těmto skupinám se vymezovalo.⁷³ Náznak vývoje postoje „bílé rasy“ vůči etnickým menšinám můžeme vidět na událostech války krále Filipa z let 1675-1676, nicméně dnes si USA svou multikulturnost již uvědomují a otázku nadřazenosti bílé rasy se snaží řešit.⁷⁴ Přestože je americká historie poznamenána špatným zacházením s mnoha etnickými skupinami, Hollinger je přesvědčen, že budování amerického národa je stále tím nejúspěšnějším projektem svého druhu.⁷⁵

Huntington zastává názor, že v Americe stále přetrvává **angloprotestanská kultura**, založená z velké míry na protestantismu, jako základní element utvářející národní příslušnost. Tato kultura se sestává z několika prvků, mezi které zcela jistě patří „křesťanské náboženství, protestantské hodnoty, etika práce, anglický jazyk, tradiční britské zákonodárství, soudnictví a instituty...“⁷⁶ Z této kultury pak vyplývají americké hodnoty (American Creed) a víra v ně. Tyto hodnoty zahrnují „svobodu, rovnost, individualismus, parlamentní vládu a soukromé vlastnictví.“⁷⁷ Dostaly se ke slovu především po ochlazení vztahů s Británií, kdy muselo dojít k ideologickému vymezení americké identity, aby se mohla odlišit od té britské. Celý proces vlastně začal zápasem o uchování tradičních anglických zásad, kterým se Británie podle Američanů zpronevěřila. Později se začali Američané dovolávat ještě univerzálnějších hodnot, které se týkaly především svobody, rovnosti a soukromého vlastnictví. Hodnoty pak měly být

---

⁷⁰ Tamtéž, s. 37.

⁷¹ Tamtéž, s. 227.

⁷² ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 202.

⁷³ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 117.

⁷⁴ Tamtéž, s. 4.

⁷⁵ HOLLINGER, D. A. pozn. 45, s. 117.

⁷⁶ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 49.

⁷⁷ Tamtéž, s. 49.

natolik univerzální, že se s nimi mohli „ztotožnit občané celého světa“ což dávalo a dává amerikanismu náboženský charakter.⁷⁸ Dokonce je nazývá „protestantismem bez Boha“.⁷⁹ Rozpor mezi deklarovanými hodnotami lidské rovnosti a způsobem, jakým Američané zacházeli s menšinami, ukazuje to, co Eriksen nazývá jako „diskrepance mezi tím, co lidé říkají, a tím, co ve skutečnosti dělají.“⁸⁰ Tyto hodnoty byly nejsilnější ve chvíli, kdy byly propojeny se základními a také nejstaršími obavami o „přežití, smrt a nesmrtelnost“.⁸¹

Podle Huntingtona „**náboženství** bylo a stále je jednou z nejdůležitějších [...] součástí americké národní identity.“⁸² Kramer poznamenává, že „někteří američtí nacionalisté vždy prohlašovali, že protestantismus je tou pravou hodnotou USA.“⁸³ V počátcích byl protestantismus ještě více propagován, protože byl součástí opozice proti Evropským katolickým říším a vymezením vůči nim.⁸⁴ I později byla nicméně protestantská víra silně upřednostňována. Symbolicky to ukazuje volba prvního prezidenta USA římskokatolického vyznání, J. F. Kennedyho, z druhé poloviny dvacátého století, kterému předcházela dlouhá řada protestantsky založených prezidentů. USA jsou podle Huntingtona „dítětem reformace“ a jejich protestantismus nazývá po právu „disentem disentu“. Později se pak tento protestantismus dále fragmentoval a má stále vliv na americkou společnost.⁸⁵ Jeho přínos při tvorbě amerických hodnot můžeme vidět ve vysoké míře individualismu a silné pracovní morálce, kdy je práce glorifikována a schopnost vydělat peníze prací je otázkou sociální prestiže. Všechna čtyři velká náboženská obrození byla podle Huntingtona vždy spojena s hnutími politickými, která postupně vedla ke změnám v americké společnosti.⁸⁶ Směšováním postojů náboženských a nacionalistických pak dali vzniknout tzv. „civilnímu náboženství.“⁸⁷

---

⁷⁸ Tamtéž, s. 55-56.

⁷⁹ Tamtéž, s. 76.

⁸⁰ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 43.

⁸¹ Tamtéž, s. 101.

⁸² HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 31.

⁸³ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 81.

⁸⁴ Tamtéž, s. 85.

⁸⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, 70-74.

⁸⁶ Tamtéž, s. 83-87.

⁸⁷ Tamtéž, s. 109.

Jeden ze základních způsobů komunikace nacionalismu se staly **symbolické** události, rituály, tradice a významná místa. Mezi ně patří veřejné aktivity, verbální projevy, ikonografické symboly i pomníky.⁸⁸ Byly vytvořeny symboly mužské i ženské, které měly prezentovat národní ctnost, sílu a hrdost.⁸⁹ Dalším významným prvkem nacionalismu byly rituály celebrací společně dobytých vítězství, které oslavovaly základní dokumenty i jejich autory, a to s důrazem na ctnost obojího.⁹⁰ George Washington představoval v prvních letech USA a i později symbol národní jednoty.⁹¹ Byl vykreslen jako postava americké historie, která sloužila své vlasti s plným nasazením a integritou.⁹² Symboly musely ospravedlnit mocenskou strukturu a jejich emocionální význam měl zároveň motivovat k oběti.⁹³ Dále je důležité poznamenat, že mnoho amerických symbolů mělo silný náboženský podtext, nebo bylo inspirováno náboženskými myšlenkami.⁹⁴ Na rozdíl od Evropy v USA neexistuje národní symbolické „epicentrum“ pro národní identitu.⁹⁵ Někteří autoři jsou nicméně přesvědčeni, že tím nejdůležitějším symbolem pro americký nacionalismus je vlajka.⁹⁶

Soudržnost společenství musela být podpořena **vědomím sounáležitosti**. Toto vědomí muselo být vytvořeno ať už mýty, oficiálními dokumenty nebo populární literaturou. V americkém kontextu byly často propagovány populární literaturou rituály připomínání americké identity.⁹⁷ Populární vyprávění pomohla nejen založit některé národní tradice, se kterými se mohli čtenáři identifikovat, ale zároveň pomohla občanům USA vytvořit si představu společenství, kterého odted' měli být hrdou součástí.⁹⁸ Americký národ měl být tím, který ukazuje cestu celému světu tak, aby se mohl vyhnout anarchii i despocii.⁹⁹ Klíčovými v tomto procesu tvorby identity, byli také soukromníci – tiskaři a novináři.¹⁰⁰ Nacionalismus je vždy živěn přirozenou touhou po účastněni

---

⁸⁸ HROCH, Miroslav, pozn. 1, s. 213-241.

⁸⁹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 103.

⁹⁰ Tamtéž, s. 90.

⁹¹ Tamtéž, s. 45.

⁹² Tamtéž, s. 91.

⁹³ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 182-185.

⁹⁴ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 110.

⁹⁵ Tamtéž, s. 56-60.

⁹⁶ Tamtéž, s. 133.

⁹⁷ Tamtéž, s. 37.

⁹⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 125-126.

⁹⁹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407.

¹⁰⁰ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 59-79.

se a identifikování se se sociálními skupinami a v případě vznikajícího USA tomu nebylo jinak.¹⁰¹ Americká nacionální identita je navíc hrdá na to, že se její členové ke členství v ní sami rozhodli a je tedy identitou dobrovolnou.¹⁰² Jak poznamenává Eriksen, díky odvolávání se na "primordiální hodnoty jsou tyto identifikace stále schopny mobilizovat lidi – i léta po tom, co sociální kontexty, ve kterých tyto hodnoty vznikaly, zmizely."¹⁰³

Podle některých autorů bylo americké **sebepojetí** budováno určitou mocenskou izolací, jedinečným způsobem vzniku a geografickou polohou, která významně pomohla oddělit se od metropole.¹⁰⁴ Tato společnost nicméně nebyla vázána k půdě tak, jak to bylo typické pro Evropu. Proces kolonizace na americkém kontinentě byl kombinací přistěhovalectví a migrace, což jsou procesy vysoké mobility, které navíc poměrně dlouhou dobu probíhaly na stále se měnícím a zvětšujícím území. Z toho pramení fakt, že americká identita byla vždy založena hlavně na abstrakci a nebyla tolik vázána na konkrétní entity.¹⁰⁵ Jak poznamenává Huntington: „V amerických očích znamená ideologie více než půda.“¹⁰⁶ Americkou identitu formovala zkušenost, pohyblivé hranice i odchod ze Starého světa, což vedlo ke dvěma základním pojetím zahraniční politiky, izolacionismem na jedné a imperialismem na druhé straně, jinými slovy strategie izolace nebo oddělení, zabírání nebo intervence.¹⁰⁷

3.2 Historický vývoj amerického nacionalismu

Američané mají tendenci ignorovat, nebo dokonce popírat fakt, že se jejich nacionalismus s tím evropským kulturně překrývá. Jedním z důvodů je pravděpodobně i to, že ten jejich velmi ovlivňoval moderní mezinárodní politiku pravděpodobně nejvýrazněji a nejdéle v historii moderních národů.¹⁰⁸ Nedostatek společné historie ještě více podnítl hledání způsobů, jak by se USA mohly odlišit od ostatních národů v oblastech jako je například „politika, náboženství, zeměpisná poloha,

---

¹⁰¹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 7.

¹⁰² HOLLINGER, D. A. pozn. 45, s. 123-124.

¹⁰³ Tamtéž, s. 193.

¹⁰⁴ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 406.

¹⁰⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 56-59.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 60.

¹⁰⁷ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 406.

¹⁰⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 125.

ekonomická prosperita a domácí ctnost“.¹⁰⁹ USA podle Eriksena vlastně neměly a nemají polomytickou minulost a musely si ji tedy částečně vytvořit.¹¹⁰ Přesto však historické události americké historie udávaly směr a intenzitu amerického nacionalismu a byly základem pro jeho příběhy. Je důležité nezapomínat, že každý nacionalismus musí historický kontext svého národa zohledňovat. V kontextu USA musela být historie vyprávěna velmi přesně, a pokud měla být použita pro nacionalistickou rétoriku, část faktů musela být zapomínána nebo ignorována. Se vznikem standardizovaného vzdělávacího systému byly standardizovány také příběhy, které se mohly vyprávět budoucím občanům USA.

O komplexnosti vztahu britské a americké identity a důvodech, kvůli kterým se Američané začali vymezovat vůči mateřské metropoli jsme již hovořili. Období zakládání USA a boje o nezávislost jsou nicméně spojeny s tvorbou mýtů, které i později pomohly rodícímu se nacionalismu navazovat na domnělé historické události. Tyto významné mýty byly založeny na pravdě, takže se mohly tvářit tak, jako kdyby se skutečně staly.¹¹¹ **Mýty** musely mít zároveň ale také své kacíře, mezi které bychom jistě mohli počítat zrádného generála Benedikta Arnolda.¹¹² Jedním z prvních takových příběhů bylo vyprávění o Nathanu Haleovi, mladém odvážném muži, který se stal první symbolickou obětí za americkou svobodu.¹¹³ Jak uvádí Kramer: „příběh Americké revoluce se rychle posunul od příběhů války formujících identitu do příběhů historické paměti, které identitu formovaly.“¹¹⁴ Osobní nedostatky otců zakladatelů postupně jako by zmizely z historie a zdůrazňovány byly jejich hrdinské činy a úspěchy, mohli by být přirovnáni k biblickým postavám, které interpretovali kdysi význam Boha. Oni interpretovali význam národa.¹¹⁵ Občané USA mohli mezi svými předky najít anglické aristokraty, přítomnost indiánů, prostitutek, zlodějů, nebo dělníků byla ale systematicky opomíjena. Zcela se zapomnělo se na dlouhou éru smíšených manželství s indiány

---

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 126.

¹¹⁰ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 224.

¹¹¹ Tamtéž, s. 182-185.

¹¹² KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 92.

¹¹³ Tamtéž, s. 3.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 38.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 73-91.

z období pokojných vztahů s Indiány.¹¹⁶ Kromě společné paměti, bylo tedy klíčové také společné zapomínání.

Počátky americké společnosti jsou výsledkem evropského **kolonializmu** v severní Americe.¹¹⁷ Víra v poslání a Boží záměr provází již zakládání kolonií a později provázela také zakládání USA. Prozíravost chtěla vznik této nové společnosti, a proto si zvolila „vybrané lidi“ („Chosen People“), to je jedním z centrálních témat pozdějšího amerického nacionalismu.¹¹⁸ Obyvatelé kolonií se viděli jako ti, které Bůh povolal ke speciálnímu úkolu a očekává od nich ty nejvyšší ctnosti. Později věřili, že jedině tak mohou mít jedinečný dopad na mezinárodní politiku a ekonomiku v budoucnosti.¹¹⁹ Nesmíme si ale myslet, že ambice založit zcela novou nezávislou společnost byla přítomná od počátku. Podle Andersona bylo naopak „nové“ jako dědic nebo zástupce (New York). Nové a staré ale fungovalo synchronicky v prázdném homogenním čase, daleko od metropole. To vyústilo ve sdružování osadníků do větších politicko-kulturních jednotek a zavedení silného byrokratického a ideologického aparátu metropole, která mohla „kreolům“ vnucovat svou vůli. Ti se cítili s Británií propojeni, nicméně toto propojení bylo jednostranné a pro obyvatele amerického kontinentu nevýhodné, tudíž nemělo dlouhého trvání.¹²⁰ Také musíme mít stále na paměti, že jakkoliv se chtěla tato nová společnost oddělit od mateřské metropole, v mnoha ohledech na ni navazovala.

Huntington vysvětluje zásadní rozdíly mezi **osadníky** a **přistěhovalci**. Osadníci se stěhují ve skupině, jedná se o kolektivní úsilí s nějakým cílem, v případě amerického kontinentu založení nové společnosti. Velkým dílem určují, jak bude vypadat do budoucna, zakládají kulturu a tvoří první historii kontinentu. Odkazují se vždy k nějaké smlouvě, která toto společenství definuje a vymezuje vztah k místu, ze kterého osadníci vyšli. V případě amerických osadníků je jedním ze těchto dokumentů mše Johna Winthropa Model křesťanské dobroty (A Model of Christian Charity), i v ní můžeme vidět charakteristický rys náboženských komunit stěhujících se do Nového světa,

---

¹¹⁶ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 123-126.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 137-138.

¹¹⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 85.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 126.

¹²⁰ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 201-202.

náboženskou nadřazenost.¹²¹ Naproti tomu přistěhovalci se stěhují do již založené společnosti, a přestože mohou cestovat ve skupině, jedná se zpravidla o individuální počin jednotlivce, nebo rodiny. Důvody mohou být politické, ekonomické i náboženské, ale bez osadníků by se přistěhovalci neměli kam přistěhovat. V osmdesátých letech devatenáctého století se pak začal používat termín „imigrant“, aby se odlišili starousedlíci od nově příchozích.¹²² Vlny přistěhovalců byly nicméně povzbuzeny glorifikací USA uvnitř i vně a vírou v americký sen, který byl později také jasně deklarován v oficiálních dokumentech USA.

Již od počátků byla společnost **rozdělena na etnickém základu**, etnické a rasové prvky byly rozhodující při dělbě práce. Přicházející etnické skupiny by si za normálních okolností svou etnicitu zachovaly, ale přísná legislativa, pracovní a politické kategorie na základě barvy kůže a kolektivní stigmatizace jim to neumožňovaly. Specifickou skupinou pak byli afričtí otroci, ze kterých se vyvinula specifická "černošská" etnická kategorie, která je dnes někdy i politicky konsolidovaná. Otroctví vedlo k deetnizaci afrických skupin a bylo zcela v rozporu s hodnotami základních lidských práv, která měla být zásadním stavebním kamenem americké společnosti.¹²³ Tento rozpor je dodnes problematický a Američané se s touto kapitolou své minulosti stále ještě nevypořádali. Je nutné poznamenat, že v době Nové Anglie bylo otroctví zcela běžnou praktikou, nicméně v době, kdy všechny velmoci západního světa otroctví zrušily, v americké společnosti dále docházelo k porušování základních lidských práv. V USA se místo zrušení otroctví a asimilace černošského obyvatelstva vyvinulo pravidlo jedné kapky krve,¹²⁴ jako obranný mechanismus chránící čistotu zakládající rasy, který později vedl k rasové segregaci.

Vědomí společné identity se začalo vyvíjet bezprostředně před revolučními událostmi.¹²⁵ Jak poznamenává Anderson, cílem válek bylo zachování souběžné existence se "starým" ne svrhnutí nebo zrušení starého.¹²⁶ Svou roli zcela jistě sehrál

---

¹²¹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407.

¹²² HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, 49-51.

¹²³ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 140-142.

¹²⁴ Tamtéž, s. 140-142.

¹²⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, 115.

¹²⁶ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 203-206.

také fakt, že komunikace byla mnohem jednodušší a jednotlivé kolonie se tedy mohly dozvídat o těch dalších, mohly si je představovat.¹²⁷ Nerozvážné politické kroky Británie nicméně poskytly rodícímu se nacionalismu možná to nejdůležitější, co potřeboval, a tím byl společný nepřítel pro všech třináct kolonií, které doposud fungovaly velmi autonomně. Válka za nezávislost začala být popisována a prezentována jako politický zápas, přestože její hlavní ideály pochází z Evropo-amerického myšlení.¹²⁸ Náboženskými vůdci byla interpretována jako Bohem zamýšlená událost, která umožnila dobrým vlastencům sloužit Bohu tím, že bojovali proti britskému nepříteli.¹²⁹ Barša s Císařem ale poznamenávají, že „definice výjimečného poslání byla v době války za nezávislost sekularizována“.¹³⁰ Nacionalisté hlásali, že „Amerika“ nezapomene na oběti svých vojáků a tím je učiní nesmrtelnými.¹³¹ Huntington k tomu dodává, že se společenství zrodilo ještě dříve v hlavách Britů, než Američanů.¹³²

Klíčovým dokumentem, který měl definovat nově vznikající společenství, byla **Deklarace nezávislosti** z roku 1776. Hlavním cílem dokumentu bylo obecně trvat na suverénnosti, ale také ospravedlnit ozbrojené potvrzení této nezávislosti na Velké Británii.¹³³ Kramer rozebírá jednotlivé části deklarace a poukazuje na fakt, že dokument začíná individuálními svobodami a rovností, na což bezprostředně navazuje požadavek na vlastní národní vládu. Myšlenka kolektivní identity specifické skupiny lidí má svůj základ v Evropském myšlení, nicméně zde je zdůvodněním vzniku nových politických institucí. Dokument je shrnutím legitimního postupu, kterým má vláda reprezentovat práva „dobrých lidí.“¹³⁴ Ač se USA rádo chlubí svým federálním systémem, podle Huntingtona vlastně zachovaly klíčové prvky státní správy, a to až do dvacátého století.¹³⁵ Politická nezávislost byla od začátku propojena s univerzálními lidskými právy, která byla ale zároveň vůči mnoha skupinám otevřeně potlačována.¹³⁶ Jak už jsem několikrát poznamenala, myšlenky deklarace byly neustále porušovány, například

---

¹²⁷ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 118.

¹²⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 35.

¹²⁹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 94.

¹³⁰ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407.

¹³¹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 131-141.

¹³² HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 119.

¹³³ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 34-35.

¹³⁴ Tamtéž, s. 35-36.

¹³⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 69.

¹³⁶ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 38.

brutálním zacházením s Indiány a otroky.¹³⁷ Každý nacionalismus prohlašuje, že bude prezentovat politickou nezávislost pro nějaký lid a zároveň prohlašuje, že jeho národ má odlišnou identitu.¹³⁸ V případě budoucích USA byl tento lid velmi přísně vymezen, už krátce po vyhlášení nezávislosti byl schválen první zákon, který omezoval občanství pouze pro „bílou rasu.“ Barša a Císař dokonce poznamenávají, že „mýtus antiimperialistické republiky [...] byl založen na předpokladu nadřazenosti bílých anglosaských protestantů.“¹³⁹

Oproti evropským státům bylo v USA nejprve vytvořeno kolektivní vědomí, a až posléze se bojovalo za faktickou nezávislost.¹⁴⁰ Nacionalistické a kolektivní myšlení bylo výrazně podporováno knižtiskem i **populární literaturou**. Velký vliv měl kromě oficiálních dokumentů, jako Deklarace nezávislosti, také politický pamflet Thomase Paina *Zdravý rozum (Common Sense)*, který pomohl vytvořit „představovanou komunitu“. Podle Kramera zdůvodňuje definitivní odloučení od Británie, dokumentuje utlačování ze strany britské vlády a tím z lokálního konfliktu vytváří univerzálně důležitý důvod pro americkou nezávislost. Americká revoluce nabrala morální rozměr právě svým oficiálním vymezením proti starému světu,¹⁴¹ ze kterého pro svou revoluci čerpala ideologický a myšlenkový základ. Waldo Emerson, který nabádal také ostatní autory, aby se svou prací podíleli na zápasu USA o nezávislost, věřil v individualismus. Také byl přesvědčen, že v americké kultuře musí hrát významnou roli poezie přesto, že nemohl jistě najít žádného filozofického básníka, který by nově vznikající kulturu a národ vystihl.¹⁴² Národ podle něj musel kombinovat mužské i ženské prvky, aby byl dobře vyváženým.¹⁴³

Ještě důležitějším dokumentem pro legitimizaci nově vzniklého státu, než Deklarace nezávislosti byla **Ústava USA**, který byla později několikrát kopírována a napodobována nově vznikajícími státy.¹⁴⁴ Na rozdíl od Deklarace je přísně sekulární,

---

¹³⁷ Tamtéž, s. 54.

¹³⁸ Tamtéž, s. 3.

¹³⁹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407.

¹⁴⁰ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 120.

¹⁴¹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 34-36.

¹⁴² Tamtéž, s. 67-72.

¹⁴³ Tamtéž, s. 104-105.

¹⁴⁴ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 210-212.

nicméně její autoři byli stále přesvědčeni o důležitosti zachování náboženské víry k naplnění poslání USA.¹⁴⁵ Kramer je dokonce přesvědčen, že se z Ústavy, stejně jako Deklarace nezávislosti v jistém slova smyslu staly „posvátné texty“ USA.¹⁴⁶ Církevní Instituce byly zcela odděleny od státu, nicméně podle Huntingtona zůstaly USA „nesmírně nábožensky založeným a převážně křesťanským národem“ po celé své dějiny.¹⁴⁷ K tomuto oddělení nicméně nedošlo ze strachu z náboženství, ale ve snaze uchránit jej a posílit před zásahy příliš silné vlády.¹⁴⁸ O tom, jak křehký tento systém byl, svědčí fakt, že mezinárodně uznána byla americká nezávislost až ve 30. letech 19. století.¹⁴⁹

Politické elity se v počátcích rozdělily na jeffersonovské **republikány** a hamiltonovské federalisty. První skupina politiků kladla důraz na autonomii jednotlivých států, Unie měla pouze zabránit vzájemným konfliktům. Model „spořádané svobody“ byl považován za univerzálně platný princip, který měl být šířen jako příklad, což bylo ve shodě s příběhem amerického excepcionalismu. Síla měla být používána pouze k udržení bezpečnosti. **Federalisté** byli naopak zastánci silné vlády, která by byla schopna centralizovat politickou moc v Unii, a aktivní zahraniční politiky. Tato politika neměla být agresorem v mezinárodním poli, ale budování ekonomické a militantní síly mělo být prevencí mezinárodních konfliktů. Na tyto myšlenky později navázal Theodor Roosevelt svým imperialismem. USA byly nicméně v prvních desetiletích natolik zaměřeny na budování sebe samých, že výraznou změnou zahraniční politiky byl až nástup právě Rooseveltova imperialismu počátkem devatenáctého století. Explicitně to bylo vyjádřeno i Monroeovou doktrínou, která byla ale relevantní jen do doby, než se z USA začínala stávat světová mocnost v nově propojeném světě.¹⁵⁰

Kramer se domnívá, že byl **americký nacionalismus budován** v letech mezi vyhlášením nezávislosti a civilní válkou, kdy byly USA historickými mýty vyloženy jako národ.¹⁵¹ Válka v roce 1812 napomohla tomuto utváření obrazu USA jako

---

¹⁴⁵ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 91.

¹⁴⁶ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 90.

¹⁴⁷ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 90.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 92.

¹⁴⁹ ANDERSON, Benedict R. pozn. 8, s. 213-215.

¹⁵⁰ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407-409.

¹⁵¹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 125.

dokonalého a mírumilovného státu oproti starému systému stále válčící Británie, která navíc zaútočila po vyhlášení nezávislosti. Výsledek války povzbudil národní hrdost v dosažená vítězství. Bylo jasné, že USA mohou být úspěšné jedině ve chvíli, kdy se zcela distancují od Evropy, jejích válek a zkaženého systému.¹⁵² I proto se ke slovu mohl dostat především jeffersonovský republikanismus, i když byl občas vystřídán jacksonovci. Expanze na území amerického kontinentu tak byla v letech po revoluci vnímána jako „domácí projekt“, nikoliv zahraniční politika.¹⁵³ Huntington je naopak přesvědčen, že po uznání nezávislosti a tím pádem ztrátě nepřítel, došlo ke krizi americké identity, přestože snahy o její udržení byly. V jeho a dalších pojetích se americký nacionalismus skutečně zrodil až po občanské válce.¹⁵⁴ Doslova píše, že „revoluce vytvořila z kolonistů Američany, nevytvořila z nich však národ“.¹⁵⁵ Další autoři mají za to, že se romantický nacionalismus proměnil v mnohem realističtější variantu, která nicméně vzápětí musela být znovu zidealizována.¹⁵⁶

Je pravdou, že koncem osmnáctého a začátkem devatenáctého století se národní identita a kultura mohli vyvíjet v jistém vakuu, protože počet přistěhovalců z Evropy díky válečným konfliktům značně klesl a americká populace navíc zažívala rychlý nárůst.¹⁵⁷ Nicméně druhá migrační vlna toto vakuum narušila. **Charakter nacionalismu se měnil**, což je vidět na výrazné proměně role žen ve společnosti. Stále nemohly volit a podílet se na politickém životě, ale staly se nositelkami vzdělání a těmi, které vychovávaly občany. Jedním z klíčových prvků společnosti se také stala rodina, kde žena jako nositelka života a tvořitelka domova hrála pro národ klíčovou roli.¹⁵⁸ Na myšlenky nacionalismu měl zcela jistě vliv také literární směr romantismu, který propojil víru v jedinečnost každého autora s nacionalistickou představou jedinečných kultur, které se mohou kreativně vylepšovat.¹⁵⁹ V tomto samém období začal být dobrý Američan

---

¹⁵² Tamtéž, s. 126-129.

¹⁵³ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 407.

¹⁵⁴ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s.115.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 120.

¹⁵⁶ CHARLES S. MAIER, Interchange: Nationalism and Internationalism in the Era of the Civil War. *The Journal of American History*, 09, 2011, vol. 98, no. 2. pp. 455-489 ProQuest Central. ISSN 00218723, s. 464-465.

¹⁵⁷ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 53.

¹⁵⁸ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 108-109.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 68.

posuzován také podle dosažených úspěchů, podle toho, kam se dopracoval. V roce 1832 byl poprvé použit termín selfmademan – člověk, který se sám vypracoval.¹⁶⁰

Podle Barši a Císaře je jedním z klíčových politických proudů této doby jacksonovský **populismus**, který se v jistých modifikacích udržel v americké společnosti do současnosti. Sociální základnou byli nezávislí farmáři hlavně v západním pohraničí a základním právem amerických občanů bylo právo na držení a užívání zbraně. Počátky tohoto politického proudu byly poznamenány zahraničněpolitickou agresivitou. Vycházela z partikularistického nacionalismu, který považoval bílé osadníky za nadřazené všem dalším etnickým skupinám. Přestože byla americká společnost etnicky heterogenní, populistická rétorika, tento fakt přehlížela a dala tak vzniknout nativistické představě americké společnosti. Ta s sebou nese otroctví, xenofobii, odpor k migraci a násilný střet s domorodými obyvateli, kteří byli otevřeně považováni za nepřátele. Více než dlouhodobou politickou strategií je tento myšlenkový koncept způsobem života. Vyznačuje se tendencí použití maximální síly k totální porážce protivníka při silném důrazu na individualismus, osobní odpovědnost a autenticitu víry. V rámci politického systému požadovala tato politika mnohem větší živelnost a prvky přímé demokracie. Zahraniční politika se pro ně později stala nejen otázkou americké bezpečnosti, ale také cti. Je také nutné poznamenat, že jak se sociální základna proměňovala ve střední pracující vrstvu, hranice „my“ se posouvaly.¹⁶¹

Část populace byla nicméně v prvních desetiletích existence USA z nově vznikající kultury **vyčleněna** jako nepřítel. Původní obyvatelé byli vypodobeni jako krutí, nevzdělaní a nekultivovaní divoši, kteří jsou velmi nebezpeční. Jedním z nástrojů pro jejich diskreditaci byly takzvané „povídky ze zajetí“ („captive narratives“) o bezbranných ženách, které byly Indiány uneseny.¹⁶² Bylo nutné vystavět jasnou linii mezi Američany a původními obyvateli. Je paradoxní, že v době bojů s Indiány se Američané odkazovali na své evropské kořeny, přestože jindy se od Evropy ostře distancovali jako od starého zkaženého kontinentu. Vraždění Indiánů bylo považováno za součást naplnění povolání, bylo ospravedlněno osudem, který byl pro USA připraven.

---

¹⁶⁰ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 77-78.

¹⁶¹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 416-420.

¹⁶² KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 115.

Původní obyvatelé neměli legitimní nárok na „americkou půdu“.¹⁶³ V roce 1845 byl poprvé použit termín „zjevné předurčení“ (Manifest Destiny) pro lidi, kteří byli posvěceni k tomu, aby zabrali kontinent od jednoho oceánu k druhému.¹⁶⁴ Tato myšlenka předurčení sloužila jako ospravedlnění kontinentální expanze.¹⁶⁵ Zákony o vysídlování Indiánů a přesvědčení, že se nikdy nemohou stát součástí americké společnosti bylo nedílnou součástí smýšlení politických elit i většiny obyvatelstva a podobně bylo smýšleno také o černoších, a to i po schválení Třináctého dodatku.¹⁶⁶

Lze konstatovat, že období mezi vyhlášením nezávislosti a občanskou válkou je obdobím, kdy byly USA silně **fragmentarizovány**, a to nejen politicky, ale také ideologicky. Musely se vymezovat uvnitř i navenek, rapidně se zvětšila jejich geografická rozloha, čelily rivalitě mezi jednotlivými regiony, začala druhá migrační vlna, mladý federální systém byl slabý, do popředí se dostávaly debaty o otroctví a na jihu se zvedaly nacionalistické nálady. To vše ale rodící se americký nacionalismus nezničilo. Naopak se mnoho z těchto okolností stalo materiálem pro nacionalisty k tvorbě jejich vyprávění a povzbuzením k pokračování budování národa. Svou oporu měl v této době nacionalismus v populární literatuře, kde především díla Freneaua, Bancrofta a Lincolna vyjadřovala nacionalistické myšlenky.¹⁶⁷ Na jedné straně se tu formovalo abolicionistické hnutí, na straně druhé ideologie nativismu. Přes to všechno se ale USA stále považovaly za Božího oblíbence mezi národy.¹⁶⁸

Klíčovou událostí amerických dějin je **občanská válka**, nebo také válka Severu proti Jihu. Příčin bylo více, mezi nimi zcela jistě nerovnoměrný ekonomický vývoj industrializovaného severu a plantážnického jihu. Don H. Doyle poznamenává, že rétorika Konfederace byla od počátku nacionalistická, v tradici tehdejšího světového povstávání malých nacionalismů, a připodobňovala Unii k evropským utlačitelským mocnostem. Jen díky apelu na lidská práva a zrušení otroctví mohla Unie své počínání

---

¹⁶³ Tamtéž, s. 130.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 58.

¹⁶⁵ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 410.

¹⁶⁶ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 61-63.

¹⁶⁷ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 130.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 127.

také nacionalisticky ospravedlnit.¹⁶⁹ Podle některých autorů byla nicméně válka důkazem úpadku americké národní identity. Během války a po válce musely být znovu připomenuty americké hodnoty. Významným shrnutím amerických hodnot své doby byl například Lincolnův projev před rozhodující bitvou občanské války.¹⁷⁰ Lincolnův projev u Gettysburgu naznačuje dvě základní myšlenky, především tu, že národ je v největším ohrožení od svého vzniku. Tou druhou je pak víra v nesmrtelnou památku těch, kteří svůj život položí ve jméno národa.¹⁷¹ Vítězství Unie potvrdilo božský záměr s USA a mělo se stát připomínkou toho, že vždy může vyvstat nebezpečí, kterému musí být za každou cenu zabráněno.¹⁷² Teprve zde byl podle Huntingtona, mimo jiné, také ukončen otevřený protikatolický aktivismus a katolická víra mohla začít být amerikanizována, jako všechno ostatní.¹⁷³

Občanská válka přinesla obrovské ztráty na životech, Američané ztratili více vojáků než později v první a druhé světové válce dohromady. Konflikt zasáhl zemi také ekonomicky a v následujícím progresivním období museli Američané zajistit, aby se podobný scénář neopakoval, včetně silnější vlády. Pravděpodobně i díky tomu se nacionalismus těšil velkému rozkvětu, Huntington století po občanské válce nazývá „**stoletím amerického nacionalismu.**“¹⁷⁴ Od sedmdesátých let devatenáctého století se ke slovu dostaly hlavně otázky přistěhovalectví a jeho omezení. Rozvíjelo se populistické hnutí, které požadovalo „čistou Ameriku“ a vystupovalo proti přistěhovalectví.¹⁷⁵ Americká společnost byla ovlivněna industrializací a ekonomickou prosperitou. Vznikaly vlastenecké organizace, které napomáhaly tvorbě hrdé národní identity.¹⁷⁶

---

¹⁶⁹ DON H. DOYLE, Interchange: Nationalism and Internationalism in the Era of the Civil War. *The Journal of American History*, 09, 2011, vol. 98, no. 2. pp. 455-489 ProQuest Central. ISSN 00218723, s. 471-472.

¹⁷⁰ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 144.

¹⁷¹ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 145.

¹⁷² Tamtéž, s. 146.

¹⁷³ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 101.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 127-129.

¹⁷⁵ GERTEIS, Joseph a Alyssa GOOLSBY. Nationalism in America: The case of the Populist movement. *Theory and Society* [online]. Kluwer Academic Publishers, 2005, 04/2015, **32**(2), 197-225 [cit. 2018-06-26]. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11186-005-0342-y>. ISSN 1573-7853.

¹⁷⁶ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 128-129.

Ať už se jím začaly stávat před nebo po válce, USA byly nicméně nyní **národem**, který již otázka otroctví nemohla rozdělit, ne tak, jak tomu bylo před občanskou válkou. Zrušení otroctví, hnutí za lidská práva i definitivní nezávislost na koloniích vyústilo v reetnizaci, tvorbu etnických identit založených na představách o jejich původu a esenciálních rysech skupiny.¹⁷⁷ Nacionalismus byl také podpořen vznikem veřejného systému vzdělávání a žáci začali odříkávat Slib věrnosti.¹⁷⁸ Američané také začali oslavovat den vlajky¹⁷⁹ a dalšími významnými dny si připomínat svou identitu a společnou vítěznou minulost. Huntington nicméně poznamenává, že svou měrou přispěl také vynález telefonu a dostavění transnacionální železnice, což přispělo k rychlejší komunikaci mezi Američany. Podle něj byla otázka kultivace a reprodukce nacionalismu otázkou běžných lidí, nikoliv vládních aktivit, i když ty svou roli také hrály.¹⁸⁰

Počátek dvacátého století zaznamenal výraznou změnu americké zahraniční politiky a také pojetí amerického nacionalismu. Tato změna byla zapříčiněna především americko-španělskou válkou, která určila konečné hranice USA, a prezidentským Theodora Roosevelta. Ten svou rétorikou navazoval na hamiltonovský federalismus, nicméně jej musel zahalit do idealistického důrazu na USA jako vyvolený národ, využívající přitom „sekularizovanou judeokřesťanskou myšlenku predestinace“. Bylo nutné jej maskovat jako povinnost vůči slabým a utlačovaným národům, které USA již ze své excepcionalistické povahy musely dostat. Nástup Roosevelta do funkce definitivně otevřel dveře imperialismu v americké politice a uzavření hranice přímo na americkém kontinentu otevřelo otázku další expanze za oceánem. Za myšlenkami nově nastoleného intervencionalismu stála „idea mocenské rovnováhy“, která se odkazovala na důležitost toho, aby USA nezůstaly pozadu v poměrování sil na mezinárodním kolbišti. K ovlivnění občanů byl využit bulvární tisk i propaganda ze strany vládních elit. USA byly předefinována na „říši svobody“ ve shodě s tradičním idealismem americké politiky.¹⁸¹

---

¹⁷⁷ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 140-142.

¹⁷⁸ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 131-132.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 139.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 126.

¹⁸¹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 409-412.

Počátkem dvacátého století byl poprvé vysloven v divadelní hře Israele Zangwilla termín „tavící tyglík/kotlík“ (**The Melting Pot**). Ve své hře Zangwill předpokládal, že kdokoliv se do USA přistěhuje, musí nutně být amerikanizován. Teorie tavícího tyglíku byla několikrát zpochybněna, nicméně ve své době měla své objektivní opodstatnění. V reakci na ni se vyvinuly tři koncepce, kromě tavícího tyglíku také model salátové mísy a tomatové polévky. Zastánci koncepce tomatové polévky předpokládali, že se přistěhovalci nemusí nutně zcela asimilovat, protože budou stejně pohlceni hlavní americkou identitou. Třetí koncept byl vlastně počátkem teorie kulturního pluralismu, který měl za to, že výsledkem přílivu přistěhovalců by měla být transnacionální identita. Je nicméně jasné, že počátek dvacátého století se nesl ve znamení velkého počtu přistěhovalců přicházejících do USA. Narůstající korporace potřebovaly dostatek dělníků, a proto se mnozí majitelé korporací osobně podíleli na amerikanizaci. To zahrnovalo nejen výuku anglického jazyka a seznámení s americkou kulturou jakožto i historií. Nejdůležitější úlohu v amerikanizaci sehrála síť veřejných škol, které byly instruovány k výuce patriotismu, tedy k budování nacionalisticky uvažujících občanů.¹⁸²

Ještě větší nárůst svého vlivu zažil nacionalismus před **první světovou válkou**. Prezident Wilson musel ospravedlnit americkou intervenci ve válečném konfliktu globálních rozměrů. On i jeho předchůdce Roosevelt pochopili, že koncept izolacionismu nemůže být v novém propojenějším světě funkční a že stabilní svět je v největším americkém zájmu.¹⁸³ Probíhala propaganda na podporu války,¹⁸⁴ která měla pomoci mobilizovat obyvatelstvo USA. Wilson pro tento účel použil altruistické a idealistické rétoriky ještě více než jeho předchůdce. Mezinárodní zapojení USA již nebylo jen normalizací, ale součástí velkého poslání. Intervence byla morálně ospravedlněna a opodstatněna ochranou univerzálních hodnot a kolektivní bezpečnosti.¹⁸⁵ USA skončila na straně vítěze, což bylo dalším potvrzením vyššího záměru pro ně. Wilson a jeho Čtrnáct bodů mělo mnohem větší dopad za hranicemi než uvnitř nich. Zároveň vyvstala nová otázka zahraniční politiky, a jak moc by měla být jejich

---

¹⁸² Tamtéž, s. 135-139.

¹⁸³ Tamtéž, s. 414.

¹⁸⁴ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 157.

¹⁸⁵ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 414.

svrchovanost omezena mezinárodními smlouvami a společenstvími.¹⁸⁶ Přes odpor svých politických odpůrců se Wilsonovi nepodařilo zapojit USA do společnosti národů. A i když se původně nejednalo o izolacionistický krok, vedlo to k období izolace.¹⁸⁷ V meziválečném období nejprve americký růst vyzýval dosavadní dominanci Evropských mocností, později ale došlo k závažnému ekonomickému kolapsu, který na několik let znovu nacionalismus oslabil. Přistěhovalectví bylo znovu ještě více omezeno, k čemuž by bez průběžné amerikanizace podle Huntingtona došlo mnohem dříve.¹⁸⁸ Ekonomická recese byla nakonec pravděpodobně definitivně ukončena druhou světovou válkou, která přinesla vrchol nacionalismu nejen pro USA.

Během **ekonomické krize a druhé světové války** nabyla vláda USA doposud nevídané síly a pohled Američanů na politické struktury USA nebyl již nikdy stejný. Odted se od vlády očekávala vyšší míra intervence v domácí i zahraniční politice. Vyhranění národní hrdosti a nacionalismu bylo postaveno především na etnickém základu, tak jak tomu bylo také v Evropě. K bílým obyvatelům USA se již nedalo odkazovat jako k Angloameričanům, ale musel být vytvořen nový název – WASP¹⁸⁹ V USA se v době druhé světové války užívalo termínu ethnicity (ethnics) jako eufemistického označení Židů, Italů, Irů a dalších menšin považovaných méněcenné oproti WASP.¹⁹⁰ USA semusela nutně vzdát svého pasivního postoje ke světovému dění. Velmi k tomu přispěl útok na Pearl Harbor, který byl vnímán jako útok na americkou bezpečnost. USA si musely uvědomit, že nestabilita mezinárodní situace jí může přímo ohrozit.¹⁹¹

Hrůzy války nicméně přinesly **přehodnocení** některých dosavadních pilířů amerického nacionalismu a strach z opakování rasových čistek. Nacionalismus ve své vrcholné fázi znamenal zmaření milionů životů, což bylo natolik v rozporu s původními ideály otců zakladatelů, že nacionalismus musel být přehodnocen. Použití atomové bomby v americké společnosti pozvedlo vlnu ochrany lidských práv, které se začaly stavět proti rasismu, který nebyl americkým nacionalismem doposud nijak omezován.¹⁹²

---

¹⁸⁶ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 158.

¹⁸⁷ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 414-415.

¹⁸⁸ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 142.

¹⁸⁹ (White Anglo-Saxon Protestant – bílý anglosaští protestanté) Tamtéž, s. 65-66.

¹⁹⁰ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 21.

¹⁹¹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 415.

¹⁹² KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 170.

Část americké společnosti tento útok schvalovala a vinu přičítala japonské straně, nicméně enormní ztráty na životech a devastovaná města nebylo možné ignorovat. Po konci druhé světové války začínáme vidět konce migračních omezení a pomalé rušení rasové segregace. Huntington je dokonce přesvědčen, že „americká multikulturní identita se zrodila za druhé světové války a do značné míry byla jejím přímým produktem.“¹⁹³

Poválečné události se zdaleka nenesly v duchu světového míru. Naopak nastala další válka, tentokrát nicméně **válka Studená**. Ta sice nikdy nevyústila v otevřený konflikt mezi dvěma největšími mocnostmi, nicméně o období míru také nelze hovořit, Sovětská expanze se stala v optice politických elit USA reálnou hrozbou. F. D. Roosevelt, H. S. Truman i D. D. Eisenhower si vzali poučení z událostí druhé světové války a chtěli opakování podobného konfliktu zamezit. Jejich politika se zároveň řídila logikou „mocenské rovnováhy“ a obrany „národní bezpečnosti“. Podle americké politické tradice musel nicméně znovu zaznít onen příběh amerického předurčení a vyvolení, a tak tato nová politická strategie spojila „hamiltonovsko-rooseveltovské“ myšlenky s „jeffersonovsko-wilsonovskou rétorikou.“ Tento konsenzus byl podpořen intervencí v Korejské válce, nicméně pozdější válka ve Vietnamu mu naopak ublížila. Během tohoto konfliktu začalo být zpochybňováno hned několik argumentů pro intervenci. Tento konflikt nezměnil potřebu idealistické interpretace zahraniční politiky, nicméně rozdělil její pojetí na dva proudy, liberály a konzervativce.¹⁹⁴

Vítězství ve druhé světové válce na chvíli přineslo obrovské nadšení a potvrzení americké neporazitelnosti, nicméně **kulturní fragmentarizace** a politická diverzifikace vyústily v pomalý útlum nacionalismu, který se již nikdy nevrátil ve stejné míře a podobě jako tomu bylo ve čtyřicátých letech dvacátého století. Hnutí za lidská práva a nejrůznější menšiny přenesly důraz na jiné než pouze americké identity. USA byly vždy multikulturní společností, ale až v šedesátých letech se k tomu začínaly hlásit.¹⁹⁵ Většina autorů se shodla na tom, že tavící tyglík nikdy nefungoval, protože společnost zůstala

---

¹⁹³ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 65.

¹⁹⁴ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 415-416.

¹⁹⁵ HEYWOOD, A. pozn. 40, s. 141.

heterogenní, i když se navenek tvářila homogenně.¹⁹⁶ Gleenerovo-andersonovské pojetí bylo některými autory odmítnuto jako nefunkční, jelikož existují neroztavitelná etnika, která přetrvávají a reprodukují se také s pomocí transnacionální komunikační sítě a globálních médií.¹⁹⁷

Na jednu stranu byl podle některých autorů **koncept tavícího tyglíku** naplněn, protože si různé skupiny osvojily stejný jazyk a hodnoty a mohly mezi sebou uzavírat sňatky. Nebyl však naplněn ve chvíli, pokud členové etnické skupiny mají lepší přístup ke zdrojům na základě své etnické identifikace.¹⁹⁸ To je případ původních obyvatel amerického kontinentu, kteří nemají politickou moc, jsou podporováni státem a jen málo integrováni.¹⁹⁹ Postotrokáňské menšiny redefinovaly svou identitu, objevovaly se afrocentrické ideologie, důraz na sdílenou historii, nucené vykořenění a utrpení.²⁰⁰ Nikdy předtím však tato hnutí neměla tak silnou podporu veřejnosti a politických elit jako v šedesátých letech a i proto mohla vyústit ve zrušení segregace a začátek procesu úplného zrovnoprávnění Afro-Američanů.

Během studené války získala vláda ještě větší pravomoci především v zahraniční politice²⁰¹ a zároveň byla suverenita USA omezena mezinárodními dohodami. Silnější vláda nicméně učinila několik kroků, které znamenaly rozčarování a zklamání, ať už šlo o morální skandály, korupci, nebo nekalé praktiky nejvyšších politiků. Po rozpadu sovětského svazu, chyběl Americe nepřítel, vůči kterému by se mohla vymezit a pokračování silné migrační vlny vede ke kulturním válkám mezi menšinami. Americká identita je v ohrožení. Rozvíjí se ideologie kulturní diverzity a multikulturalismu a největší menšina přistěhovalců hovoří jen jedním jazykem, španělsky.²⁰² Tito moderní přistěhovalci, aspoň prozatím, nepožadují nezávislost, nicméně nemusí být amerikanizováni, což by mohlo vyústit v nárůst nového nacionalismu. Tyto a další výzvy

---

¹⁹⁶ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 224.

¹⁹⁷ Tamtéž. 241.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 226-227.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 38-40.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 38-40.

²⁰¹ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 129.

²⁰² Tamtéž, s. 28-30.

hýbou děním v současných USA. V následující kapitole se budu zabývat vývojem amerického nacionalismu v současnosti.

4 Projevy nacionalismu v USA v současnosti

Éra po studené válce je silně poznamenána přítomností zbraní hromadného ničení a strachem z jejich použití. Zemí, které těmito zbraněmi disponují je stále více a co je na situaci nebezpečnější, často jsou v rukou vlád ovládaných, dalo by se říci, extrémistickými, nebo nacionalistickými ideály. Zahraniční politika USA se nese buď v duchu liberálního multilateralismu, nebo neokonzervativního imperialismu, kde liberálové užívají umírněný realismus, konzervativci naopak radikální idealismus. Tím se oba směry nechaly inspirovat tím druhým, což v takové míře nikdy předtím nenastalo, buď se politika řídila pragmatickým realismem moci, nebo byl její hlavní rétorikou idealistický republikanismus.²⁰³ Zásadním přelomem pro současnou podobu nacionalismu se staly události 11. září 2001. Následné politické kroky byly v tradici amerického nacionalismu ospravedlněny jako reakce na útok na základní americké hodnoty a kulturu. G.W. Bush ve svém projevu deklaroval, že americké životy vyžadovaly vojenskou odvetu. Wilsonovy argumenty pro intervenci v první světové válce i pozdější Rooseveltovo vyhlášení války Japonsku nabízely podobné důvody pro válečný stav opírající se o nacionalismus.²⁰⁴ Nacionalismus tedy dál inicioval silné emoce, které byly v přítomnosti nepřítele přetaveny v násilí.²⁰⁵

George H. W. Bush se snažil o udržení řádu a kladl důraz na uklidnění mezinárodní situace, někteří komentátoři však označili jeho tažení proti v Iráku za nedostatečně důrazné. V tomto samém období, ale začala být hrozba zbraní hromadného ničení ve špatných rukou reálnou, což predefinovalo důrazy americké domácí i zahraniční politiky. Druhé protiirácké tažení G. Bushe mladšího již bylo silným nekompromisním úderem, který byl umožněn převahou neokonzervativců v jeho administrativě. Intervence v cizích zemích je ospravedlňována obranou amerických hodnot, které jsou univerzálně platné. Unipolarita se jeví jako jediné správné řešení a USA se tak vnímá jako světový obránce svobody a demokracie. Toto politické paradigma bylo sice na čas

---

²⁰³ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 422.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 191-192.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 197.

omezeno prezidentstvím Billa Clintona, nicméně na obě vládní období Bushe mladšího se stalo určujícím pro americkou politiku.²⁰⁶

Kramer uvádí, že úzkost ohledně těch zvenčí je v USA zvláště dobře pozorovatelná a projevuje se opakováním původních nacionalistických témat. To by mohlo být způsobeno také tím, že ani jedna ze světových válek se neodehrávala přímo na území USA a v obou skončily na straně vítěze, což potvrzovalo pokračující úspěšnou americkou globální misi.²⁰⁷ Po konci studené války někteří předpokládali zánik americké národní identity, protože již nebyl nepřítel, proti kterému by se mohli Američané vymezit. Obnově americké identity pomohla hrozba terorismu a extrémistického islámu.²⁰⁸ Můžeme vidět jacksonovské přemýšlení, které považuje za hlavního nepřítele islám a klade důraz na uchování cti USA na mezinárodním poli. Prvky jacksonovského myšlení můžeme vidět právě u G. Bushe mladšího v jeho reakci na události devátého září, kdy bylo v následné invazi do Iráku použito totální nasazení pro totální vítězství, vnučení vůle nepříteli a překračování mezí při boji proti němu.²⁰⁹

Jedenácté září ukázalo, že teroristický útok může nastat kdekoliv, i na území USA. To dalo pádný argument neokonzervativcům pro válečné intervence na blízkém východě. Po nějakou dobu po jedenáctém září měly také silnou podporu amerického obyvatelstva.²¹⁰ Ke slovu se znovu dostal konzervatismus ve formě paleokonzervatismu, konzervativního silně protiimigračního politického směru,²¹¹ který chtěl návrat ke křesťanským hodnotám a jejich ochranu.²¹² To vedlo k invazi do Iráku, která podle Webstera byla produktem „banálního nacionalismu“, který byl každodenní realitou Američanů, kterým se připomínal především vyvěšenými vlajkami.²¹³ Huntington je přesvědčen, že USA ztratily pocit své neporazitelnosti a uvědomila si svou

---

²⁰⁶ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 423-425.

²⁰⁷ KRAMER, L. S. pozn. 33, s. 191.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 22.

²⁰⁹ BARŠA, P., CÍSAŘ, O., pozn. 57, s. 418-420.

²¹⁰ Tamtéž, s. 423-425.

²¹¹ MACHNIK, Barbara. Paleoconservatism and the Issue of Immigration and Multiculturalism. *Ad Americam* [online]. 2015, vol. 16, s. 29-40. ISSN 18969461. S. 29.

²¹² LYONS, Matthew N. CTRL-ALT-DELETE: Původ a ideologie alternativní pravice. *Anarchistická revue Existence*. Praha: Anarchistická federace, 2018, **01/2018**(47.), s. 14-15.

²¹³ WEBSTER, Gerald R. AMERICAN NATIONALISM, THE FLAG, AND THE INVASION OF IRAQ*. *Geographical Review* [online]. 2011, vol. 101, no. 1, s. 1-18. ISSN 00167428. S. 4-5.

zranitelnost.²¹⁴ Jsou podle něj možné dva scénáře, buď dojde znovu k ochlazení nacionalismu a úpadku prestiže národní americké identity, nebo dojde k vzestupu této prestiže a americký nacionalismus bude znovu klíčovou ideologií americké společnosti.²¹⁵

Kromě terorismu je ale velkou výzvou pro USA přístup k vlastní etnické a kulturní diverzitě. Podle Eriksena je USA někdy mylně uváděno jako neetnický národ, přitom je dnes otázka pomlčkových identit a etnická politika velmi zásadní téma. Tradiční hegemonie WASP může být zpochybňována. Například tím, že se objevuje multikulturní vzdělávání, že většina nositelů Nobelovy ceny jsou Židé, a že se čtyřicátým čtvrtým prezidentem stal Afro-Američan.²¹⁶ Na druhou stranu je nicméně k povšimnutí hodná část obyvatel, která tento trend americké společnosti neschvaluje. Hlasy, včetně těch extrémistických, po zachování americké identity sílí. K tomu zcela jistě přispěla také ekonomická krize v roce 2008, ze které se americká národní ekonomika stále vzpamatovává. Nejvýraznějším extrémistickým hnutím s nacionalistickou rétorikou je tzv. Alt-Right (alternativní pravice). Tu bychom mohli definovat jako „volně organizované krajně pravicové hnutí, které sdílí opovržení jak liberálním multikulturalismem, tak běžným konzervatismem; víru, že někteří lidé jsou ve své podstatě nadřazení jiným; silnou účast na internetu a osvojení si jistých prvků on-line kultury sebe-reprezentace jako něčeho nového, moderního a respektujícího“.²¹⁷

Toto politické hnutí vychází z myšlenek paleokonzervatismu a nové evropské pravice. Za jeho zakladatele je považován Richard Spencer, který založil nejprve web alterright.com a později radix.com. V roce 2011 také založil Národní politický institut (National Policy Institute), který se stal místem setkávání a sdílení pro mluvčí tohoto i podobných politických hnutí. Svou publicitu si Alt-Right získal zapojením v prezidentské kampani Donalda Trumpa, kdy se poprvé dostalo do mainstreamového zorného pole, a svým odporem proti hnutí Black-live-matters. Členové se prezentují jako skupina, která podporuje rozmanitost a uznává neslučitelnost odlišných kultur. Nejde tedy o pošlapání

---

²¹⁴ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 337.

²¹⁵ Tamtéž, s. 115-117.

²¹⁶ ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 192-193.

²¹⁷ LYONS, M. N., pozn. 211, s. 14-21.

základních lidských práv a svobod. Lyons si všímá propletení s manosférou (někdy překládanou také jako mužosférou), který pravděpodobně napomohl vzrůstajícímu antifeminismu a později až nenávisti k ženám, která se nicméně opět maskuje za snahu o nastolení pevné genderové role pro muže i ženu. Dále vidí v hnutí prvky mužského tribalismu, což mu připomíná Německo před druhou světovou válkou. Na Alt-Right měly vliv anarchistický nacionalismus a neoreakcionářství, silný vliv vidíme také od tzv. bílého nacionalismu, kterému Alt-Right vytýká, že nikdy nebyl dostatečně silný. Požadavkem hnutí je založení nového čistě bílého státu. Návrat k původnímu modelu by podle některých stoupenců nebyl efektivní, protože by se vše vrátilo do dnešního stavu. Cílem zároveň je využití systému proti němu samotnému.²¹⁸

Nejen pro Alt-Right je typické, že využívá internet a sociální sítě nejen ke své reprezentaci, ale také k negativní kampani svých nepřátel a protivníků a aktivnímu útoku na ně. Tento potenciálně nebezpečný prostor nazývá Kardaş mediálně-industriálním komplexem, jehož využití může mít překvapivou moc a úspěch při ovlivňování národní i globální politiky, protože v něm panuje princip disproporce.²¹⁹ To by mohlo být pro nacionalismus klíčovým momentem, protože jestliže se v minulosti rozvíjel ve chvíli, kdy byli lidé lépe propojeni, nyní by mohly jeho extrémistické odnože díky enormní míře možného propojení dosáhnout neuvěřitelných rozměrů. I když by se mohlo zdát, že ve světě, kde je možný přístup ke všem informacím, není možné je takto jednostranně manipulovat, poslední americké prezidentské volby nám ukazují, že to není nemožné. Nejvíce online aktivismu Alt-Right bylo zaznamenáno během kampaně Donalda Trumpa. Protože toto hnutí předpokládá, že budou moci využít Trumpa v jejich boji systémem proti systému, snažili se jeho protikandidáty zdiskreditovat online. To zahrnovalo obtěžující kampaně, které se velmi podobaly Gamergate kampani, a použití tzv. memes s vulgárním označením konzervativců (#cuckservative). Poslední velkou kampaní byl útok přímo na Hillary Clinton pomocí kampaně #DraftourDaughters.²²⁰ O tom, jak moc ovlivnily tyto aktivity veřejný prostor můžeme pouze spekulovat, nicméně je jisté, že zde

---

²¹⁸ Tamtéž, s. 14-22.

²¹⁹ KARDAŞ, Tuncay. Trump and the Rise of the Media-Industrial Complex in American Politics. *Insight Turkey* [online]. 2017, vol. 19, no. 3, s. 93-120. ISSN 1302177X. S. 102-103.

²²⁰ LYONS, M. N., pozn. 211, s. 21-22.

jistý vliv byl. Existuje navíc také umírněnější verze alternativní pravice Alt-lite, která ji podporuje a pomáhá šířit její myšlenky v běžném veřejném prostoru.²²¹

Pokud bychom měli rozebrat nejvýraznější etnické a přistěhovalecké skupiny, pak význam rasy podle některých autorů klesá. V případě afro-americké etnické skupiny je nicméně pro úplnou asimilaci problém, že jsou fenotypně odlišní a podstatnou okolností je také častá příslušnost k nižší třídě, která je následně propojena s faktorem členství v etnické skupině. U původních domorodých obyvatel je situace velmi specifická, stále trvají na právu nepodílet se na americkém pracovním trhu a snaží se udržet, nebo revitalizovat svou kulturu, i když se jim to ne vždy daří. U evropských přistěhovalců je situace zcela jiná, musí se přizpůsobit trhu, ve většině případů ztratí mateřský jazyk a jejich kultura je amerikanizována. Eriksen k tomu poznamenává: "rozštěpená identita některých Američanů neamerického původu představuje potenciální problém pro sociální soudržnost."²²² V poslední době je největší skupinou přistěhovalců ta hispánská. Huntington nárůst hispánské menšiny, která má vyšší porodnost a je největší menšinou, vidí jako potenciálně určující faktor pro výraznou změnu americké společnosti. V tomto ohledu sleduje čtyři scénáře budoucího vývoje USA, jako: multikulturní země, bilingvní a bikulturní společnost, rasově netolerantní společnost, nebo posílení dominantní kultury s důrazem na religiozitu.²²³

Zásadní je také otázka náboženství v dalším vývoji americké společnosti v návaznosti na nacionalismus. Huntington v roce 2005 vyjádřil kontroverzní myšlenku, a to sice, že „Američané jsou i dnes křesťanským národem, stejně jako jím byli kdykoliv v minulosti“.²²⁴ Podle něj, je tato země stále religiózní, přestože se ke křesťanství nehlásí tolik lidí jako v minulosti, Američané stále považují za správné se k náboženství hlásit, a i v tom je vidět náboženský základ jejich identity,²²⁵ který pravděpodobně nelze nikdy zcela vykořenit. Mohlo by se tak stát jedině ve chvíli, kdy by USA zapomněly část svého odkazu a náboženské kořeny by nahradily něčím jiným. Jednou z možností by mohla být dostatečně rozsáhlá společná historie, nicméně ta obsahuje mnoho náboženských

---

²²¹ Tamtéž, s. 21.

²²² ERIKSEN, T. H. pozn. 27, s. 225-226.

²²³ HUNTINGTON, S. P. pozn. 36, s. 30-31.

²²⁴ Tamtéž, s. 107.

²²⁵ Tamtéž, s. 90-98.

odkazů. Do budoucna se budou v americké politice svářit transnacionální a nacionální identity a je těžké říci, která vyhraje.

5 Závěr

Americký nacionalismus má mnohá specifika, která jsou některými autory zabývajícími se nacionalismem opomíjena. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zcela první rodící se nacionalismus ve velmi specifickém kontextu Nového světa, jedná se o unikátní případ, který stojí za prozkoumání. Na rozdíl od evropských nacionalismů není tak velký důraz na jazyk a půdu. Filozofický základ je sice stejný, nicméně na území USA se mohl nacionalismus vyvíjet zcela jinak, protože se jednalo o nově vznikající společnost a kulturu. Zásadními elementy amerického nacionalismu jsou následující: idea základních lidských práv, „rasa“, etnicita, angloprotestanská kultura, náboženství, symboly a budování sebepojetí a vědomí sounáležitosti.

Vznik USA musel být podpořen tvorbou mýtů a odkazem k celosvětové misi ochrany svobody, lidských práv a soukromého vlastnictví. Hned v začátcích bylo obyvatelstvo etnicky rozdělené mimo jiné také na osadníky a přistěhovalce. Velmi ostře se USA vymezily vůči původnímu domorodému obyvatelstvu a černošským otrokům. Přesto však navenek vystupovaly USA jako země nového začátku, jejíž hodnoty jsou univerzálně platné. Vědomí společné identity bylo tvořeno oficiálními dokumenty, denním tiskem i populární literaturou. Po vyhlášení nezávislosti následovalo období budování nacionalismu, které čerpalo myšlenky mimo jiné také z literárního směru romantismu, nebo jacksonovského populismu. Podle některých autorů došlo díky druhé přistěhovalecké vlně, a také díky zaměření na indiánskou otázku a vnitrozemskou expanzi, k úpadku nacionalismu a povstání dílčího jižanského nacionalismu, což vyústilo v občanskou válku. Ta otázku rozdělení USA vymezila a nastartovala období rozkvětu amerického nacionalismu, který vyvrcholil ve druhé světové válce.

Počátkem prezidentského období Theodor Roosevelta se musel americký nacionalismus zabývat také otázkou míry zapojení USA do mezinárodního dění. I když se názory měnily, převládalo přesvědčení, že USA jsou na stejné misi jako už od začátku své existence a jako takové je jejich povinností stát se klíčovým hráčem světové politiky. Druhá světová válka nicméně změnila pohled na nacionalismus a vedla k přehodnocení přístupu k základním lidským právům a povinnostem vůči všem lidem včetně doposud utlačovaných menšin. Druhá polovina dvacátého století nicméně také v jistém slova

smyslu znamenala ústup americké identity před identitami subnacionálními a transnacionálními. Po teroristickém útoku v roce 2001 se nicméně společnost na čas vrátila k původnímu nacionalistickému přemýšlení o vlastním národě. V současné době je na vzestupu extremistická pravice, která mnoho svých myšlenek čerpá právě ze zakladatelského nacionalismu USA. Jaký bude další vývoj je složité předpovídat. Politická hnutí a organizace mají k dispozici nové komunikační prostředky, kterých je možno velmi lehce využít k manipulaci s masami.

Po kritické reflexi jsem přesvědčena, že jsem naplnila své první dva cíle, tedy charakterizovat vývoj a specifika amerického nacionalismu. Mým třetím cílem bylo nastínit současný stav a nastínit možné scénáře. Vzhledem k rozsahu práce jsem nicméně nebyla schopna tento cíl zcela naplnit a věřím, že by mohl být zcela samostatným novým tématem. Velmi zajímavé by bylo také blíže rozebrat nejen literaturu, ale také denní tisk v průběhu vývoje amerického nacionalismu. V současné době se také nabízí možnost zkoumat internetový prostor a analyzovat jeho dopad na volební kampaně a politickou situaci, národní i globální.

6 Seznam použitých zdrojů

- ADLER, Alfred. *Psychologie dětí: Děti s výchovnými problémy*. Praha: Práh, 1994. Individuální psychologie. ISBN 80-85809-22-2.
- ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 978-80-246-1490-8.
- BARŠA, P., CÍSAŘ, O. *Anarchie a řád ve světové politice*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-094-8.
- ERIKSEN, Thomas Hylland. 2012. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)., 352 s. Studijní texty.
- GELLNER, Arnošt. 1993. *Národy a nacionalismus*. 2. vyd. Přeložil Jiří MARKUS. Praha: Josef Hříbal, 158 s. Poznání.
- GELLNER, Ernest André. *Nacionalismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-023-3.
- GERTEIS, Joseph a Alyssa GOOLSBY. Nationalism in America: The case of the Populist movement. *Theory and Society* [online]. Kluwer Academic Publishers, 2005, 04/2015, **32**(2), 197-225 [cit. 2018-06-26]. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11186-005-0342-y>. ISSN 1573-7853. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11186-005-0342-y#citeas>
- HEYWOOD, Andrew. 2004. *Politologie*. Přeložil Zdeněk MASOPUST. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86432-95-5.
- HOBBSAWM, E. J. 2000. *Národy a nacionalismus od roku 1780: program, mýtus, realita*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 207 s. Politologická řada.
- HOLLINGER, David A. Authority, Solidarity, and the Political Economy of Identity: The Case of The United States. *Diacritics* [online]. 1999, vol. 29, no. 4, s. 116-1. ISSN 03007162. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/745962340/9CA30DEE076746ADPQ/2?aaccountid=17116>
- HROCH, Miroslav. 2009. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- HUNTINGTON, Samuel P. *Kam kráčíš, Ameriko?: krize americké identity*. V Praze: Rybka, 2005. ISBN 80-86182-87-8.
- Interchange: Nationalism and Internationalism in the Era of the Civil War. *The Journal of American History*, 09, 2011, vol. 98, no. 2. pp. 455-489 ProQuest Central. ISSN 00218723. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1027221141/9CA30DEE076746ADPQ/6?accountid=17116>
- KARDAŞ, Tuncay. Trump and the Rise of the Media-Industrial Complex in American Politics. *Insight Turkey* [online]. 2017, vol. 19, no. 3, s. 93-120. ISSN 1302177X. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1931523218/1D98798E0F7B451DPQ/2?accountid=17116>
- KRAMER, Lloyd S. 2011. *Nationalism in Europe and America: Politics, Cultures, and Identities since 1775*. UNC Press Books, 2011.

- LYONS, Matthew N. CTRL-ALT-DELETE: Původ a ideologie alternativní praxe. *Anarchistická revue Existence*. Praha: Anarchistická federace, 2018, **01/2018**(47.), 14-21.
- MACHNIK, Barbara. Paleoconservatism and the Issue of Immigration and Multiculturalism. *Ad Americam* [online]. 2015, vol. 16, s. 29-40. ISSN 18969461. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1797681679/fulltextPDF/1F326BE698AC4AE8PQ/1?accountid=17116>
- WEBSTER, Gerald R. AMERICAN NATIONALISM, THE FLAG, AND THE INVASION OF IRAQ*. *Geographical Review* [online]. 2011, vol. 101, no. 1, s. 1-18. ISSN 00167428. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/884130584/9CA30DEE076746ADPO/4?accountid=17116>